



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

# REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D.

5A

NÁSTROJE REGIONÁLNÍ  
POLITIKY<sup>1</sup>

# NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY

- Nástroje regionální politiky jsou odvozené od cílů regionální politiky a od typu regionální politiky uplatňované na daném území.
  - Dle zaměření se nástroje nejobecněji dělí na nástroje zaměřené na kapitál a na pracovní sílu.
  - Rozsah, typy a užití nástrojů regionální politiky závisí na decentralizačních procesech na území státu a přesunu většího vlivu rozhodovacích aktivit na regionální a lokální úroveň.
  - Vliv nástrojů výrazně stoupá s přesunem činností regionální politiky na místní úroveň.
- Nástroje regionální politiky můžeme členit z mnoha hledisek:
  - (1) dle formy na finanční a nefinanční,
  - (2) dle typu regionální politiky na exogenní a endogenní,
  - (3) dle úrovně působení na makroekonomické a mikroekonomické.

# NÁSTROJE FINANČNÍ A NEFINANČNÍ

- Do finančních nástrojů zahrnujeme například:
  - investiční a neinvestiční pobídky (finanční transfery a nevratné dotace, granty, úroková zvýhodnění, úvěry a půjčky, záruky na úvěry a půjčky),
  - kapitálové podílnictví a daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních, slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění),
  - rozpočtová zvýhodnění (zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů, mimo-řádné dotace).
- Nefinanční nástroje můžeme dále členit na:
  - administrativní (legislativní úpravy regionální politiky, zákazy, restriktivní a administrativní opatření),
  - institucionální (instituce realizující opatření regionální politiky, projekty a programy: formulace a realizace),
  - věcné a jiné (poskytování bezplatných služeb – poradenství, propagace regionu, vytváření a zpřístupňování zvláštních hospodářských zón ekonomickým subjektům apod.).

# NÁSTROJE EXOGENNÍ A ENDOGENNÍ

- Mezi nástroje exogenní regionální politiky řadíme například: kapitálové neboli investiční granty a dotace na pracovní sílu, fiskální úlevy, příspěvky na snížení úrokových sazeb, investiční pobídky pro investory, regionální programy podpory malého a střední-ho podnikání a budování lokální (tvrdé) infrastruktury v obcích aj.
- Při uplatňování endogenní regionální politiky, jejímž záměrem je stimulace a rozvoj autonomních tržních mechanismů cestou aktivizace soukromého podnikání, sféry vědeckotechnologického rozvoje, managementu a služeb nejvyššího řádu, se uplatňují nástroje zaměřené na inovační rozvoj.
  - Patří zde obecně podpora vzniku a rozvoje „soft“ infrastruktury (klastry, technologická centra, BIC apod.), průmyslových parků pro podporu decentralizované lokalizace a speciální podpora pro nemateriální investice (věda, výzkum, vývoj, konzultační a poradenská činnost apod.).

# MAKROEKONOMICKÉ A MIKROEKONOMICKÉ NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY

- Nejčastěji používané členění nástrojů regionální politiky je členění na nástroje makroekonomické a mikroekonomické.
  - Makroekonomické nástroje regionální politiky členíme na nástroje fiskální politiky, nástroje monetární politiky a nástroje vnější hospodářské politiky.
  - Mikroekonomické nástroje regionální politiky jsou pak nástroje realokace pracovních sil a nástroje realokace kapitálu.

# 1) MAKROEKONOMICKÉ NÁSTROJE

- Použití těchto nástrojů je značně limitováno snahou o dosažení jiných celonárodních hospodářských cílů. Tyto nástroje z regionálního úhlu pohledu mohou místní instituce ovlivnit jen nepatrně, nebo vůbec.
  - Nástroje fiskální politiky se týkají oblasti příjmů (daně a odvody) a výdajů (vládní výdaje a transfery, případně subvence) ze státního rozpočtu, které slouží k meziregionálnímu přerozdělování, a to jak z pohledu jejich výše, tak z pohledu jejich struktury.
    - Regionalizace fiskální politiky, resp. regionalizace daní a odvodů, kdy se se centrální autority hospodářské politiky snaží ovlivňovat celkovou poptávku v jednotlivých regionech (snižují daňové sazby v regionech, které trpí nízkou úrovní poptávky a opačně; stát jako odběratel zboží a služeb)
  - Nástroje monetární politiky jsou dnes řešeny tržní nabídkou a regionalizace monetární politiky není dnes uplatňována:
    - Jedná se o usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech úpravou (dostupností, stanovením) požadovaného objemu poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry nebo lhůt splatnosti.
  - Nástroje vnější hospodářské politiky mají formu protekcionistických opatření, zejména výrobkově orientovaných.
    - Regionalizace protekcionistických opatření se týká uvalení dovozních kvót, cel či jiných opatření na produkty, jejichž výroba je koncertována mimo podporovaný region. Smyslem je podpořit místní, tuzemskou produkci.

## 2) MIKROEKONOMICKÉ NÁSTROJE

- Mikroekonomické nástroje regionální politiky se týkají cíleného ovlivňování jednotlivých ekonomických subjektů při jejich rozhodování o prostorové lokalizaci. Jejich smyslem je ovlivňování regionálních trhů skrze práci nebo kapitál.
- Mikroekonomické nástroje RP rozdělujeme na **nástroje ovlivňující pohyb pracovních sil a pohyb kapitálu**.
  - Nástroje realokace pracovních sil tvoří ekonomické nástroje zaměřující se na částečnou úhradu nákladů spojených s migrací obyvatelstva, na nástroje podporující rekvalifikaci pracovníků a na nástroje, které skrze obyvatelstvo způsobí příliv kapitálu do problémových oblastí:
    - úplná či částečná úhrada nákladů spojených se stěhováním, přepravou osob a majetku, výkup nemovitostí, podpora koupě nového bytu atd.
    - nástroje realokace kapitálu mají ovlivňovat tvorbu nových pracovních míst prostřednictvím rozšiřování stávajících podniků nebo získáním nových domácích i zahraničních investorů pro vznik podniků zcela nových
  - U nástrojů ovlivňující pohyb kapitál jde zejména o podporu přímých zahraničních investic (investiční pobídky, zlevněné úvěry, daňové zvýhodnění, subvence apod.), které zabezpečují pověřené státní a veřejnosprávní instituce:
    - na nižší regionální úrovni se může jednat o nabídku průmyslových zón a ploch včetně infrastruktury, nabídku nemovitostí k podnikání a administrativní a institucionální soubory nástrojů
    - pohyb kapitálu lze ovlivňovat oboustranně: buď subwencemi nebo sníženými daněmi zvyšovat atraktivitu vybraných regionů nebo naopak, zvýšením daní zostřovat podmínky dalšího fungování kapitálu v jiných oblastech, odkud se potom přesouvá do oblastí více žádoucích

- 
- Děkuji za pozornost.